

**Implementatieplan
Sociaal Economisch Initiatief (SEI)
Bonaire**

Datum : juni 2008

Voorwoord.

In het hoofdlijnenakkoord van oktober 2005 is overeengekomen dat elke entiteit van de Nederlandse Antillen een sociaaleconomische beleidsagenda formuleert. Dit Sociaal Economische Initiatief (SEI) is gericht op een versterking van het sociaal economische beleid op Bonaire met het oog op de nieuwe constitutionele status.

Vervolgens heeft het SEI in de Slotverklaring van 11 oktober 2006, een cruciale positie verkregen. Het proces leidende tot het uiteindelijke SEI document verliep niet echt soepel. Een tweede en laatste SEI commissie bestaande uit; mw. G. Domacasse-Frans, mw. R. Bernabela, mw. E. Sint Jago, mw. Adely Susana-Jansen, dhr. M. Martis en dhr. J. Levenstone, bijgestaan door de heren: dhr. B. El Hage, dhr. G. Curiel, dhr. J. Wijnhof, dhr. J. Bandsma en mevr. M. Buis hebben het finale document vervaardigd.

Het document is vervolgens na goedkeuring van het bestuurscollege, via de Antilliaanse Ministerraad (Nederlandse Antillen) ter goedkeuring aangeboden aan de Rijksministerraad. Conform verwachting heeft de Rijksministerraad het SEI-document Bonaire eind oktober 2007 goedgekeurd. De SEI-commissie Bonaire en alle anderen die hieraan hebben gewerkt, worden bedankt voor de geleverde inspanningen.

Inhoudsopgave.

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave.....	3
Inleiding.....	4
Ontwikkelingsvisie en Ruimtelijke Ordening.....	6
Reactiveren Wijken.....	10
Infrastructuur.....	13
Regulering en investeringsklimaat.....	17
Arbeidsmarkt en scholing.....	19
Toerisme.....	27
Overzicht van de maatregelen.....	29
Uitvoering van het SEI.....	31

Inleiding.

Het door de Rijksministerraad geaccordeerde SEI Bonaire bestaat uit een beknopte analyse van de problematiek, met doelstellingen per beleidsterrein en diverse te treffen maatregelen. Om deze in projectvorm te kunnen uitwerken is het van belang om daarbij ook vooraf de te behalen resultaten vast te stellen. Hierom is er afgesproken om een implementatieplan te maken. Er is enige tijdsdruk, aangezien de geplande uitvoering van het SEI in beginsel de periode 2008-2010 betreft en het van belang is om de opgenomen maatregelen zo spoedig mogelijk uit te voeren. Dit implementatieplan zal gebruikt worden als basis en handleiding voor de in het SEI opgenomen beleidsmaatregelen, in de vorm van projectdocumenten.

Reikwijdte van het SEI: de beleidsterreinen

Het SEI heeft een zestal beleidsterreinen geïdentificeerd waar diverse beleidsmaatregelen zijn opgenomen. Hierdoor kan er gesproken worden van het creëren van een algemeen ontwikkelingsfundament. De beleidsterreinen zoals deze in het SEI staan:

1. Ontwikkeling en Ruimtelijke Ordening;
2. Reactivering Wijken;
3. Infrastructuur;
4. Regulering en investeringsklimaat;
5. Arbeidsmarkt en scholing;
6. Toerisme.

Voor deze beleidsterreinen is samen ANG. 19,5 mln door Nederland via USONA beschikbaar gesteld. Dit is additioneel aan de reguliere ontwikkelingsgelden die Bonaire ontvangt.

Doelstelling van het implementatieplan

Dit implementatieplan is bedoeld om, rekening houdend met de basisafspraken betreffende doelmatigheid en verantwoordelijkheid, zo effectief en slagvaardig mogelijk de beleidsmaatregelen zoals zijn opgenomen in het SEI Bonaire succesvol uit te voeren.

Rol van de overheid bij het SEI algemeen

Het SEI is een samenwerkingsprogramma tussen Bonaire en Nederland dat voortkomt uit de gesloten overeenkomsten bij het staatkundig proces. Het eilandgebied Bonaire is en blijft ten alle tijde de uitvoerder van het SEI. Dit betekent dat het eilandgebied Bonaire eindverantwoordelijk is voor de juiste uitvoering van alle projecten die vanuit het SEI gefinancierd worden. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen dienen alle relevante documenten voor verzending aan derden door het bestuurscollege te worden bekrachtigd. Aanbieding aan de financierder (USONA), geschiedt schriftelijk middels een aanbiedingsbrief door het Bestuurscollege. Het bestuurscollege heeft (het interim hoofd van) de Dienst Economische Zaken en Arbeidsaangelegenheden (DEZA), aangewezen als coördinator van alle maatregelen voortvloeiende uit het SEI-Bonaire. De coördinatierol van DEZA bestaat voornamelijk uit; voortgang- en procesbewaking, verslaglegging en zorgdragen voor de onderlinge afstemming en resultaat.

De actoren en stakeholders en hun rol

Een actor bij maatregelen en activiteiten is verantwoordelijk voor deze maatregel/activiteiten. De betreffende ambtelijke dienst is de trekker hiervan en kan door de beleidsverantwoordelijke gedeputeerde en door de algeheel coördinator van het SEI worden aangesproken op de voortgang hiervan.

Stakeholders kunnen andere ambtelijke diensten, andere overheden of maatschappelijke instanties betreffen. Allen worden door de actor van de betreffende maatregel/activiteit actief, tijdig en volledig bij het proces betrokken.

Alle betrokkenen zijn zich bewust van de belangen die met dit proces zijn gemoeid en zijn mede hierdoor een inspanningsverplichting met elkaar aangegaan met als eerste resultaat deze werkwijze. Naast dit plan, hebben partijen tevens afgesproken dat zij op structurele basis met elkaar in gesprek zullen treden om de voortgang van het proces te bewaken en om indien nodig acties te ondernemen ter voorspoediging ervan.

Structuur van het document

De volgende hoofdstukken geven zicht op de wijze waarop de verschillende maatregelen (projecten) uitgevoerd gaan worden. Deze maatregelen zullen per beleidsterrein worden behandeld. Daarbij wordt duidelijk aandacht geschonken aan de rol van de stakeholders, het te bereiken resultaat en de criteria waaraan moet worden voldaan. Per hoofdstuk zullen eerst de letterlijke passages uit het door de Rijksministerraad geaccordeerde SEI Bonaire worden herhaald, vervolgens wordt verder uitgewerkt in de activiteitentabel van het SEI implementatieplan. Eventuele updates van de tijdsplanning zullen dan ook in die tabel te vinden zijn.

Ontwikkelingsvisie en Ruimtelijke Ordening.

Analyse in SEI

De economische ontwikkeling op Bonaire vertoont een positieve ontwikkeling. Een aantal indicatoren:

- Reële economische groei: rond 3% per jaar (2005).
- Aantal aanvragen voor start nieuwe onderneming: 153 aanvragen (2006)
- Aantal verstrekte tewerkstellingsvergunningen: 775 (2006)
- Groei aantal vacatures: van 323 in 2005 naar 470 in 2006.

De groeiende belangstelling van (buitenlandse) investeerders in Bonaire maakt het aannemelijk dat deze ontwikkeling doorzet. Deze ontwikkeling moet in goede banen worden geleid. Er ontbreekt momenteel echter een eenduidige visie over de koers die Bonaire moet varen. Ook ontbreekt er een uitgewerkt bestemmingsplan. Hierdoor dreigt er te veel ad hoc beleid te ontstaan wat betreft het toelaten van investeringen, bijvoorbeeld in nieuwe resorts voor toeristen. Er is overigens niet alleen discussie over het toelaten van investeringen: het eventueel aanleggen van een (nieuw) publiek strand, nu het oude publieke strand 'Pink Beach' door de orkaan Lenny is weggeslagen, is onderwerp van debat. Het ontbreken van een eenduidige en gedeelde visie werkt onbedoeld polarisatie tussen de verschillende stakeholders in de hand. Deze polarisatie manifesteert zich vooral op het vlak van meer economische groei versus het behoud van cultuur- en natuurwaarden.

Beleidsdoelen in SEI

- Het in goede banen leiden van de ontwikkeling van Bonaire, waarbij rekening wordt gehouden met ecologische, economische en sociale aspecten evenals het realiseren van een goede financiële en economische basis bij de ingang van de directe band met Nederland op 15 december 2008.

Beleidsmaatregelen in SEI

1. In samenspraak met belangrijke stakeholders op het gebied van ecologische, economische en sociale ontwikkeling, opstellen van een ontwikkelingsplan met daarin een heldere visie op de toekomst van Bonaire. Het Ontwikkelingsplan Bonaire 1998-2002 en de Strategische Herstelagenda Bonisha 2003 zijn daarbij een belangrijk vertrekpunt. Vanwege de urgentie is noodzakelijk dat het opstellen van het ontwikkelingsplan snel gebeurt, zodat uiterlijk het vierde kwartaal van 2008 een ruimtelijk ontwikkelingsplan afgerond kan zijn (zie hieronder).
2. Op basis van het hierboven genoemde ontwikkelingsplan de door DROB opgestelde conceptversie van het 'vlekkenplan' (dit plan gaat uit van concentratie van verschillende

economische activiteiten en woongebieden, is niet vastgesteld in het Bestuurscollege) verder uitwerken tot een volwaardig ruimtelijk ontwikkelingsplan met daarin meer gespecificeerde bestemmingsplannen. Dit ruimtelijke ontwikkelingsplan is uiterlijk het vierde kwartaal 2008 gereed.

3. Parallel aan het opstellen van het Ontwikkelingsplan en Ruimtelijk Ontwikkelingsplan het opstellen van een strategische MER voor het eilandgebied Bonaire. De strategische MER is het eerste kwartaal van 2008 gereed.

Het opstellen van het ontwikkelingsplan, het ruimtelijk ontwikkelingsplan (met bestemmingsplan) en strategische MER dient snel ter hand te worden genomen. Hiervoor is onvoldoende capaciteit bij DROB beschikbaar. Het verdient de voorkeur dat Nederland hiervoor expertise levert, bijvoorbeeld van het ministerie van VROM of VNG. Het is raadzaam dat in de periode vanaf nu tot aan afronding van het ruimtelijk ontwikkelingsplan (inclusief bestemmingsplan) geen besluiten worden genomen die op gespannen voet kunnen staan met het ontwikkelingsplan.

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Opstellen ontwikkelingsplan

Totale kosten: 250.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Vervaardigen TOR Ontwikkelingsplan 2008-2012	In de ToR wordt onder andere aangegeven dat het een Update van het ontwikkelingsplan 1998-2002 betreft; dat hierbij wordt gebruik gemaakt van dit plan, van het Bestuursprogramma 2007-2011 "een nieuw fundament voor een nieuw Bonaire", van de strategische herstelagenda Bonaire 2003, de DEO-evaluatie 2007, de Economic Note 2008, visie op Landschapspark Rincon, Bonaire heeft een eenduidig sturingsinstrument nodig, met kengetallen zoals hoeveelheid inwoners en toeristen voor de korte, middellange en lange termijn. Dit zou een breed draagvlak onder de bevolking van Bonaire moeten genieten.	TOR Ontwikkelingsplan 2008-2012	2 ^e kwartaal 2008	0	DEZA	Eilandsecretariaat, DROB, Domeinbeheer, Stinapa, KvK Bonaire, Tourism organisations, sociale Partners,
Desk research	De organisatie die de opdracht heeft gekregen start met het bestuderen van de genoemde en eventueel andere aanwezige en nuttige documenten.	Verzameling bruikbaar materiaal voor update plan	3 ^e kwartaal 2008	0	DEZA	Eilandsecretariaat, DROB, Domeinbeheer, Stinapa, KvK Bonaire, Tourism organisations, sociale partners
Info. rondes voor kwalitatieve toetsing hoofdlijnen visie	Op basis van het totale bruikbare materiaal kunnen de hoofdlijnen voor de geupdate visie (het geupdate plan) worden vastgesteld. Deze kunnen vervolgens worden getoetst bij de verschillende stakeholders. Hierna kan een concept van het ontwikkelingsplan 2008-2012 worden opgesteld.	Verslagen interviews /bijeenkomsten stakeholder s en concept ontwikkeling splan	3 ^e kwartaal 2008	0	DEZA	Eilandsecretariaat, DROB, Domeinbeheer, Stinapa, KvK Bonaire, Tourism organisations, sociale Partners, NL Ministeries van VROM en EZ

Terugkoppelin gs-rondes richting bestuurders	Het concept wordt voorgelegd aan het bestuurscollege. Op basis van de opmerkingen van het BC, kan het eindconcept worden opgemaakt.	Eindconcept ontwikkeling splan 2008- 2012	3 ^e kwartaal 2008	0	DEZA	Eilandsecretaria at, DROB, Domeinbeheer, Stinapa, KvK Bonaire, Tourism organisations, sociale partners, NL Ministeries van VROM en EZ
Finaliseren ontwikkelingspl an 2008-2012		Vaststellen ontwikkeling splan	4 ^e kwartaal 2008	250.000		DROB, Domeinbeheer, Stinapa, KvK Bonaire, Tourism organisations, sociale Partners, NL Ministeries van VROM en EZ

Beleidsmaatregel 2/3: Opstellen van een ruimtelijk ontwikkelingsplan en opstellen van een strategische MER

Totale kosten: 750.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Stappenplan bestemmingspl an maken	In augustus 2007 zijn de te nemen stappen om te komen tot een ruimtelijk ontwikkelingsplan op Bonaire gedetermineerd. Dit is beschreven in het "Plan van Aanpak Ruimtelijke Ontwikkeling BES" van 16 oktober 2007. Hiervoor is expertise van de VNG ingezet.	(al beschikbare) "Plan van Aanpak Ruimtelijke Ontwikkeling BES"	2007	0	DROB	DEZA, Domeinbeheer, Stinapa, NL ministerie van VROM, VNG
Opstellen en in werking treden voorbereidings besluit (0-fase)	Om de periode dat de bestemmingsplannen worden opgesteld te overbruggen is een voorbereidingsbesluit nodig. Hiermee worden bepaalde zaken tijdelijk geregeld.	(al beschikbare) Voorbereidi ngsbesluit	1 ^e kwartaal 2008	0	DROB	DEZA, Domeinbeheer, Stinapa, NL ministerie van VROM, VNG
Voorbereidend e fase opstellen Ruimtelijke ontwikkeling (fase 1)	De stappen zoals in fase 1 van het Plan van Aanpak Ruimtelijk Ontwikkeling zijn beschreven, worden doorlopen. Als uitgangspunt voor de bestemmingsplannen (Kralendijk en Rincon en Buitengebied) wordt het voorbereidingsbesluit genomen. Er vindt een startoverleg plaats met alle stakeholders. Vervolgens zal oriëntatie en analyse plaatsvinden, gevolgd door overleg over resultaten. Uiteindelijk kan nadere berekening kosten/opstellen offerte plaatsvinden. In verband met de staatkundige veranderingen is expertise van Nederlandse wet- en regelgeving op Ruimtelijk Ontwikkelingsbeleid noodzakelijk. Expertise van VROM en/of VNG kan in deze fase worden gebruikt. Bij de uitvoering van deze twee maatregelen (Ruimtelijk Ontwikkelingsplan en Strategische MER) in een opdracht zullen wel beide specifieke disciplines door verschillende deskundigen worden ingevuld.	Terms of Reference / short list deskundige organisaties	2e kwartaal 2008	50.000	DROB	DEZA, Domeinbeheer, Stinapa, NL ministerie van VROM, VNG

Opstellen concept bestemmingsplannen en strategische MER	Om eenduidigheid in de verdeling en bestemming van beschikbare fysieke ruimte te creëren, heeft Bonaire een eenduidig planologisch instrument nodig dat zowel door ontwikkelingsgezinden als natuurbehoudsgezinden wordt gedragen. Een strategische MER zorgt dat een ieder die in de gebieden; Sorobon en omgeving, Rincon en omgeving, Lagun en omgeving en Washington Park en omgeving, een project wil ontwikkelen, op voorhand weet aan welke voorwaarden zij moeten voldoen. In verband met de staatkundige veranderingen is expertise van Nederlandse wet- en regelgeving op Ruimtelijk Ontwikkelingsbeleid noodzakelijk. Bij de uitvoering van deze twee maatregelen (Ruimtelijk Ontwikkelingsplan en Strategische MER) in een opdracht zullen wel beide specifieke disciplines door verschillende deskundigen worden ingevuld.	Vaststellen bestemming plan Kralendijk en Rincon, bestemming plan buitengebied en strategische MER	4 ^o kwartaal 2008	700.000	DROB	DEZA, Domeinbeheer, Stinapa, NL ministerie van VROM, VNG
--	---	--	------------------------------	---------	------	--

N.B. Vanwege efficiëntcy en effectiviteit zijn beleidsmaatregel 2 en 3 uit het SEI gecombineerd, door er voor te zorgen dat er goed afstemming plaatsvindt weliswaar zonder vermening van de disciplines.

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

Er is een link met het beleidsterrein toerisme, aangezien de groei van het toerisme door het ontwikkelplan en ruimtelijk ontwikkelingsplan in goede banen kan worden geleid. Er is ook een link met het beleidsterrein infrastructuur.

Risico's

- Het voorbereidingsbesluit kent een geldigheidsduur van 1 jaar. Het bestemmingsplan zou dan gereed moeten zijn. Deze maatregel kent dus een hoge mate van spoed.
- Zowel het ruimtelijk ontwikkelingsplan en de strategische MER enerzijds en het ontwikkelplan anderzijds moeten goed op elkaar worden afgestemd. Er is namelijk een risico dat beide plannen een andere kant uitgaan, wanneer dit niet het geval is.

Reactiveren Wijken.

Analyse in SEI

De inwoners van de zes woonwijken (Bario's) op Bonaire dreigen te weinig te kunnen profiteren van de verwachte economische ontwikkeling op Bonaire. Noodzakelijk is dan ook dat inwoners worden gemobiliseerd zodat ze volwaardig kunnen meedoen in de ontwikkeling van Bonaire. Dit komt de leefbaarheid van de wijken ook ten goede. Door DeZa is een voorstel in ontwikkeling dat op deze problematiek aangrijpt. Dit voorstel bestaat eruit dat onder verantwoordelijkheid van de Dienst SaSo per wijk een coördinator wordt aangesteld die met een team bestaande uit pedagogen, maatschappelijk werkers en sportleiders in de wijk activiteiten opstart (denk aan: huiswerkbegeleiding, afkickcursus van verslaving, cursus tegen huiselijk geweld, cursussen persoonlijke ontwikkeling, opstarten eigen onderneming).

Beleidsdoelen in SEI

- Het mobiliseren van het sociaal-economisch potentieel in de woonwijken

Beleidsmaatregelen in SEI

1. Het opstarten en evalueren van een pilotproject in een wijk, waar wordt getoetst in hoeverre de door DeZa voorgestelde structuur effectief en uitvoerbaar is. De financiering van de activiteiten in de wijk wordt het eerste jaar gefinancierd uit het SEI en vindt na dat jaar plaats uit de begroting van Bonaire en/of private middelen van bijvoorbeeld NGO's of het bedrijfsleven. Punt van aandacht in de opzet van dit pilotproject en evaluatie is afstemming met andere initiatieven in de wijk (dit om onnodig 'bestuurlijke drukte' met allerlei initiatieven in de wijk te voorkomen).
2. Indien uit evaluatie blijkt dat deze nieuwe wijkgerichte aanpak werkt, kan het uitrollen van deze aanpak naar de andere wijken ook gefinancierd worden uit het SEI. De financiering vanuit SEI is alleen beschikbaar voor het opzetten van de structuur en eventueel het opleiden en werven van nieuw personeel (niet de loonkosten). Ook hier geldt dat de activiteiten binnen de wijkgerichte aanpak gefinancierd moeten worden uit de lopende begroting en/of private middelen.

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Opstarten en evalueren van een pilotproject in wijk

Totale kosten: 200.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Opstellen plan voor wijkaanpak Antriol	In het plan van aanpak moet duidelijk worden wat de door DEZA beoogde structuur is, het algemene doel van 'reactiveren van wijken' wordt verder gespecificeerd, duidelijk moet worden hoe de probleemanalyse van de wijk Antriol gaat plaatsvinden, hoe op basis hiervan doelstellingen worden bepaald en de binnen een gegeven periode te bereiken resultaten. Bij de resultaten een haalbaar activiteitenplan binnen het gegeven budget. Ook zal duidelijk worden op welke wijze toetsing op effectiviteit en uitvoerbaarheid tijdens de pilotfase plaats gaat vinden. De eerder opgedane ervaring bij fase 1 van de wijkaanpak Rincon worden bij de totstandkoming van het plan van aanpak betrokken. Ook expertise van Nederlandse partijen zal hierbij worden betrokken, zoals het ministerie van Wonen, Wijken en Integratie als ook specifieke woningcorporaties (o.a. SVA Rotterdam). Er moet rekening worden gehouden met de activiteiten die vanuit AMFO-middelen gefinancierd zullen worden op dit gebied.	Plan van aanpak wijk Antriol	3e kwartaal 2008	0	SASO/ DEZA	Wijkbewoners, FESBO, plataforma Rincon, buurtcentrales, 1e en 2e lijns gezondheidszorg, Maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, Reda Social, NL ministerie van WWI
Uitvoeren pilot in wijk Antriol	Het pilot project zal wanneer het efficiënt en effectief is gebleken, en daarnaast financieel haalbaar is, model staan voor de integrale aanpak op vergelijkbare wijze bij de zes (traditionele) wijken van Bonaire.	Gereactiveerde wijk Antriol en aanbeveling en voor de aanpak voor de andere wijken	4e kwartaal 2008	200.000	SASO/ DEZA	Wijkbewoners, FESBO, plataforma Rincon, buurtcentrales, 1e en 2e lijns gezondheidszorg, Maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, Reda Social, NL ministerie van WWI

Beleidsmaatregel 2: Uitrollen van wijkaanpak (bij positieve evaluatie)

Totale kosten: 800.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Data-verzameling en analyse over samenstelling wijken	Bij het uitrollen van de wijkaanpak naar de andere wijken is het van belang om inzicht te hebben in de samenstelling van de diverse wijken. Zowel verschillen als overeenkomsten moeten helder zijn.	Inzicht samenstelling wijken Bonaire	2e kwartaal 2009	100.000	SASO/ FESBO	Wijkbewoners, FESBO, plataforma Rincon, buurtcentrales, 1e en 2e lijns gezondheidszorg, Maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, Reda Social, NL ministerie van WWI

Aanscherpen pilot Antriol voor integrale aanpak per wijk	Op basis van de resultaten van de pilot en het inzicht in de verschillen en overeenkomsten in samenstelling van de diverse wijken op Bonaire, zal een integrale aanpak voor de wijken worden opgesteld. Dit zal in samenwerking met het NL ministerie van Wonen, Wijken en Integratie gebeuren.	Plannen voor wijkaanpak verschillende wijken	4 ^e kwartaal 2009	100.000	SASO/ FESBO	Wijkbewoners, FESBO, platforma Rincon, buurtcentrales, 1e en 2e lijns gezondheidszorg, Maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, Reda Social, NL ministerie van WWI
Uitvoeren plannen wijkaanpak	De daadwerkelijke uitvoering in de wijken, waarbij de buurtcentra (onderdeel van FESBO) het middelpunt zijn. Op basis van de geïdentificeerde objectieve prioriteiten zal met enkele wijken worden gestart. Het ligt voor de hand dat o.a. Rincon hiertoe behoort.	Reactivatie van diverse wijken	4e kwartaal 2010	600.000	SASO/ FESBO	Wijkbewoners, FESBO, platforma Rincon, buurtcentrales, 1e en 2e lijns gezondheidszorg, Maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, Reda Social, NL ministerie van WWI

Maatregelen of activiteiten reeds voorzien in andere initiatieven

Initiatief	Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Quick Wins	Project Buurtpark Antriol	Bevorderen leefbare woonomgeving door ontwikkelen buurtpark. Een recreatiecentrum zal op braakliggende grond bij Kaya Korona ten oosten van de supermarkt Progreso worden gebouwd.	Recreatiecentrum Antriol	Maart 2007	200.000	DROB	Buurtbewoners Antriol

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

Er zijn koppelingen met het beleidsterrein Arbeidsmarkt en scholing, zoals op het gebied van de beleidsmaatregel inzake kinderopvang.

Risico's

- Er is een risico dat vanwege het grote aantal en de diversiteit van de stakeholders de maatregelen van dit beleidsterrein vertraging oplopen. Het is van groot belang dat alle genoemde stakeholders bij de uitvoering van de maatregelen worden betrokken. Dit proces en de samenwerking doorbinnen zal daarom goed moeten worden ingericht.

Infrastructuur.

Analyse in SEI

Het wegennet op Bonaire is verouderd. Met het oog op de toekomstige ontwikkeling van Bonaire zijn voorzieningen, zoals parkeerplaatsen, straatverlichting, wandel- en fietspaden in Kralendijk noodzakelijk (dit zijn ook prioriteiten binnen het bestaande Wegenplan). Ook op andere delen van Bonaire is het wegdek op bepaalde plaatsen aan reparatie toe en in een aantal wijken ontbreekt verharde wegen. De capaciteit van de huidige zeehaven is onvoldoende om de groeiende stroom van cruisetouristen op te kunnen vangen. Mede daarom wordt overwogen om het deel van de zeehaven bestemd voor onder andere containervervoer te verplaatsen naar het noorden van het eiland bij de BOPEC. Dit om alle zware bedrijvigheid op één plek te situeren. Tot slot is de huisvesting van de overheid versnipperd en drukken de huurkosten relatief zwaar op de begroting van de overheid. Tevens is er een efficiency (en effectiviteit)-voordeel te realiseren bij de Antilliaanse SER.

Beleidsdoelen in SEI

- Het verbeteren van infrastructuur zoals parkeerplaatsen, wegen, verlichting en wandel- en fietspaden in Kralendijk.
- Minder overlast van zware bedrijvigheid bij (onder meer) de zeehaven.

Beleidsmaatregelen in SEI

1. Het verbeteren van wegen en het aanleggen van parkeerplaatsen, straatverlichting, wandel- en fietspaden in en rondom Kralendijk.
2. Een haalbaarheidsstudie naar de verplaatsing van de haven en zware bedrijvigheid naar het BOPEC gebied. In deze haalbaarheidsstudie dienen de voor- en nadelen van eventuele verplaatsing helder te worden afgezet tegenover andere alternatieven, waaronder ook het aanpassen van de huidige zeehaven. Deze haalbaarheidsstudie is medio 2008 gereed, zodat de uitkomsten mee kunnen worden genomen in het op te stellen ruimtelijk ontwikkelingsplan. De opsteller van de haalbaarheidsstudie wordt geselecteerd door middel van een openbare aanbestedingprocedure. Uiterlijk in het derde kwartaal van 2007 zijn de *terms of reference* van deze aanbesteding vastgesteld.
3. Een haalbaarheidsstudie naar de bouw van een nieuw overheidskantoor met tot doel te onderzoeken zo ja en onder welke condities de bouw van een nieuw kantoor financieel voordeliger uitpakt dan de huidige (versnipperde) huisvesting. Uiterlijk in het vierde kwartaal van 2007 zijn de *terms of reference* van de aanbesteding voor deze haalbaarheidsstudie vastgesteld.

4. Een plan van aanpak voor de opstart en financiering gedurende de opstartfase (een of twee jaar) van een Sociaal Economische Natuur Raad ter vervanging van de Antilliaanse SER. Door het stroomlijnen van procedures en organisatie (die nu bestaat uit verschillende commissies) kan een efficiencyvoordeel gerealiseerd worden. Dit plan van aanpak is het eerste kwartaal 2008 gereed. De structurele financiering van de SENR vindt plaats uit de lopende begroting van Bonaire.

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Aanleg parkeerplaats, wandel- en fietspaden, straatverlichting en vernieuwing wegen in Kralendijk

Totale kosten: 4.800.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Verfraaiing J.A. Abraham Boulevard	Uitloop fase 1 Abrahamboulevard, Klinkers in voetpaden, lichtmasten, meerwerk	Verfraaide J.A. Abraham Boulevard	3 ^e kwartaal 2008	800.000	DROB	DDB, Politie
Duikers Playa Pabou	Vervangen duiker ten westen van Kay Grandi richting zee en Aanleg nieuwe duiker onder de Kaya Jean B. Vitte ten noordwesten van het WEB-kantoor	Vernieuwd onderdeel Playa Pabou	3e kwartaal 2008	1.200.000	DROB	DDB, Politie
Duikers nabij Mentor	Duikers nabij Mentor	Vernieuwd onderdeel Mentor	3e kwartaal 2008	650.000	DROB	DDB, Politie
Aanleg rotondes	Rotonde bij kruising Kaya Industria en Kaya International, Rotonde Kaya Amsterdam en Kaya Gob. Debot (Divi)	Vernieuwing van kruispunten naar rotondes	4e kwartaal 2008	1.000.000	DROB	DDB, Politie
Renovatie straatverlichting binnenstad	Nieuwe verlichting langs zeepromenade en rehabilitatie verlichting binnenstad	Gereneveerde straatverlichting Binnenstad	4e kwartaal 2008	350.000	DROB	DDB, Politie
Opknappen wegen binnenstad	Renoveren van de bestaande rijbaanverhardingen van de Kaya L.D. Gerharts / Kaya S. Bolivar en Kaya M. Piar	Opgeknapt wegen binnenstad	1e kwartaal 2009	800.000	DROB	DDB, Politie

Beleidsmaatregel 2: Haalbaarheidsstudie verplaatsen haven en zware bedrijvigheid

Totale kosten: 100.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Specificeren doelstellingen van verplaatsing	Als de zware bedrijvigheid eventueel verplaatst wordt, welke specifieke doelen worden hiermee beoogd.	Beschrijving, specifieke doelstellingen	2e kwartaal 2008	0	DEZA/ DROB	Havenmeester, haven & Loodswezen, Stinapa, NL ministerie van Verkeer & Waterstaat,
Beschrijf terms of reference voor een study	Maak duidelijk welke expertise wenselijk is voor het uitvoeren van een dergelijke studie.	Terms of Reference	3 ^e kwartaal 2008	0	DEZA/ DROB	Havenmeester, haven & Loodswezen, Stinapa, NL ministerie van Verkeer & Waterstaat,

Uitvoeren studie verplaatsing haven en zware bedrijvigheid	De conclusies en aanbevelingen die uit de studie naar voren komen geven inzicht in de (financiële) haalbaarheid van de verplaatsing van de haven en zware bedrijvigheid	Rapport haalbaarheidsstudie verplaatsing haven en zware bedrijvigheid	4 ^e kwartaal 2008	100.000	DEZA/ DROB	Havenmeester, haven & Loodswezen, Stinapa, NL ministerie van Verkeer & Waterstaat,
--	---	---	------------------------------	---------	------------	--

Beleidsmaatregel 3: Haalbaarheidsstudie bouw nieuw overheidskantoor

Totale kosten: 50.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Analyse nieuwe ambtelijke organisatie	Door de staatkundige veranderingen zal ook de ambtelijke organisatie van Bonaire op onderdelen anders uitkomen te zien. Voordat een haalbaarheidsstudie naar de bouw van een nieuw overheidskantoor wordt gestart zal dit geanalyseerd moeten worden.	Overzicht nieuwe ambtelijke organisatie	2 ^e kwartaal 2009	0	BOG	Eilandsecretariaat, DROB, Alle overheidsdiensten, NL Ministerie van BZK
Beschrijf Terms of Reference	Op basis van de nieuwe ambtelijke organisatie zullen normen en richtlijnen voor werkplekken moeten worden vastgesteld. De bestaande en benodigde ruimtelijke capaciteit moet inzichtelijk worden gemaakt. Er zijn reeds bestaande uitwerkingen voor een nieuw overheidskantoor, deze moeten worden gebruikt in de haalbaarheidsstudie. Ook zal moeten worden bezien wat de ontwikkelingen op het gebied van het op te richten Rijksuitvoeringskantoor zijn.	Terms of Reference	3 ^e kwartaal 2009	0	BOG	Eilandsecretariaat, DROB, Alle overheidsdiensten, NL Ministerie van BZK
Uitvoeren haalbaarheidsstudie	De conclusies en aanbevelingen die uit de studie naar voren komen geven inzicht in de (financiële) haalbaarheid van de bouw van een nieuw overheidskantoor.	Rapport haalbaarheidsstudie	4 ^e kwartaal 2009	50.000	BOG	Eilandsecretariaat, DROB, Alle overheidsdiensten, NL Ministerie van BZK

Beleidsmaatregel 4: Opstart van Sociaal Economische Natuur Raad (ter vervanging van huidige

Antilliaanse SER)

Totale kosten: 50.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Brainstorm over taken, verantwoordelijkheden nieuwe SENR	Op het eilandgebied tot een gedeelde visie komen over de nieuwe SENR. Aan de brainstorm naast toekomstige betrokken ambtelijke diensten, ook huidige SER-leden betrekken.	Visie over taken en verantwoordelijkheden SENR	1 ^e kwartaal 2009	0	DEZA, SASO, DROB	KvK, Akib, Stinapa, SER NL
Plan van aanpak opstellen voor SENR	Vragen om meedenken door expertise van nationale en/of regionale SER in Nederland. In dit plan wordt de ontmanteling van de SER van de Nederlandse Antillen (en mogelijke overdracht van taken en verantwoordelijkheden) verwerkt.	Plan van aanpak voor SENR	2 ^e kwartaal 2009	0	DEZA, SASO, DROB	KvK, Akib, Stinapa, SER NL
Instellen nieuwe SENR	Profielen van potentiële kandidaten voor lidmaatschap van deze raad opstellen, personen benaderen en uiteindelijk de raad instellen.	Instelling SENR	3 ^e kwartaal 2009	50.000	DEZA, SASO, DROB	KvK, Akib, Stinapa, SER NL

Maatregelen of activiteiten reeds voorzien in andere initiatieven

Initiatief	Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Quick Wins	Asfaltering/ onderhoud openbare wegen	Enkele openbare wegen worden geasfalteerd en sommige buurten schoongemaakt.	Geasfalteerde wegen en schone buurten	Maar t 2007	1.200.000	DROB	Buurtbewoners en weggebruikers

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

De 3^e beleidsmaatregel heeft een duidelijke link met het samenwerkingsprogramma Institutionele Versterking & Bestuurskracht. Er is voor dit gehele beleidsterrein ook een link met het beleidsterrein Ontwikkelvisie en Ruimtelijke Ordening.

Risico's

- o Door onder andere het omvangrijke EU-project (Europees Ontwikkelingsfonds) en de diverse bouwactiviteiten op het eiland is er een risico dat de uitvoering van de in het SEI implementatieplan opgenomen infrastructurele maatregelen vertraging oploopt.

Regulering en investeringsklimaat.

Analyse in SEI

Regulering van de economie is er momenteel mede erop gericht om de lokale bevolking te laten profiteren van de economische ontwikkeling van Bonaire. Voorbeelden hiervan zijn:

- 5 jaar woonachtig zijn om een eenmanszaak te mogen oprichten
- Een moratorium op bedrijven in bepaalde sectoren (o.a. bouwbedrijven en duikscholen)
- Maximum prijzen voor bepaalde producten, zoals voor levensmiddelen
- Tevens wordt naar verwachting op korte termijn een voorstel bij het Bestuurscollege besproken waarin wordt voorgesteld dat 50% van de werknemers van een onderneming in eigendom van een buitenlandse investeerder een Bonairiaan moet zijn. In het verlengde hiervan wordt voorgesteld dat een BV en NV alleen mag worden opgericht met een Bonairiaanse zakenpartner.

Hoewel de gedachte achter de maatregelen verklaarbaar is, roept het de vraag op of het de dynamiek in de economie niet onnodig belemmert, waardoor de Bonairiaanse bevolking uiteindelijk te weinig kan profiteren van de goede economische ontwikkeling. Op andere terreinen lijkt daarentegen sprake van te weinig regulering. Zo zijn de tarieven voor nutssectoren als water en elektriciteit hoog en betaalt vooral het laaggeschoolde deel van de Bonairiaanse bevolking een relatief groot percentage van het inkomen aan dergelijke voorzieningen.

Beleidsdoelen in SEI

- Verbeteren van de dynamiek in de economie zodat meer variëteit van producten tegen een betere prijs/kwaliteit verhouding voor de consumenten beschikbaar komt.
- Verbeteren van efficiëntie in de nutsectoren in de zin van lagere tarieven.

Beleidsmaatregelen in SEI

1. Doorlichten van verschillende procedures en regelingen binnen de overheid op hun consistentie en noodzaak voor bescherming van de lokale bevolking en bedrijfsleven. Deze doorlichting is het tweede kwartaal 2008 gereed. Op basis van deze doorlichting in 2008 aanpassen van bestaande procedures en regelingen. Het is gewenst dat voor deze doorlichting Nederland expertise levert van het ministerie van BZK en EZ.
2. Het instellen van een politiek en bestuurlijk onafhankelijke Regulatory Board dat toezicht houdt op mededinging in de private sector (op basis van de Mededingingswet) en tevens toezicht houdt op tarieven in nutsectoren (op basis van sectorspecifieke regulering). Een plan van aanpak, met daarin de mogelijkheden voor het aansluiten bij bestaande regelingen en instituties in Nederland en in de regio, is het tweede kwartaal 2008 gereed. Deze maatregel

loopt daarmee naar verwachting parallel aan het opstellen van een Governance Code voor overheids-NV's (als onderdeel van het implementatieplan Financieel Beheer).

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Doorlichten regelingen op onderlinge consistentie en noodzaak bescherming lokale beroepsbevolking en bedrijfsleven

Totale kosten: 400.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Inventariseer alle regelingen	Maak inzichtelijk welke regelingen de basis vormen voor de huidige werkwijze bij het aanvragen van vergunningen, ontheffingen, etc. etc.	Overzicht betreffende regelingen	2 ^e kwartaal 2009	0	DEZA, HFIN, HJZ	Eilandsecretariaat, Alle ambtelijke diensten NL ministeries FIN en EZ
Opstellen actieplan doorlichting	De wijze van checken op onderlinge consistentie en het formuleren van objectief meetbare criteria wat als noodzakelijke bescherming lokale beroepsbevolking en bedrijfsleven wordt gezien zijn onderdeel van dit plan. Expertise kan worden irtewonnen bij het NL ministerie van Economische Zaken en/of Financiën.	Actieplan stroomlijnen regelgeving	3 ^e kwartaal 2009	150.000	DEZA, HFIN, HJZ	Eilandsecretariaat, Alle ambtelijke diensten, NL ministeries FIN en EZ
Stroomlijnen regelgeving	Uitvoeren van het actieplan.	Minder administratieve lasten bedrijven en burger	4 ^e kwartaal 2010	250.000	DEZA, HFIN, HJZ	Eilandsecretariaat, Alle ambtelijke diensten, NL ministeries FIN en EZ

Beleidsmaatregel 2: Plan van aanpak voor het instellen van een onafhankelijke Regulatory Board

Totale kosten: 100.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Desk research	Welke instanties komen hiermee in aanraking? Op welke regelgeving / vergunningverlening zal deze Regulatory Board eventueel kunnen toezien? De inventarisatie van alle regelgeving bij maatregel 1 van dit beleidsveld is hiervoor bruikbaar.	Noodzakelijke informatie voor handen	2e kwartaal 2009	0	DEZA	KvK, BHM/BV, NL ministerie EZ
Opstellen plan van aanpak Regulatory Board	Om regulering van het investeringsklimaat te bereiken wordt een plan van aanpak voor het instellen van een onafhankelijke Regulatory Board opgesteld.	Plan van aanpak Regulatory Board	4e kwartaal 2009	100.000	DEZA	KvK, BHM/BV, NL ministerie EZ

Maatregelen of activiteiten reeds voorzien in andere initiatieven

Niet van toepassing.

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

De maatregelen binnen dit beleidsterrein hebben sterke raakvlakken met het samenwerkingsthema Institutionele Versterking & Bestuurskracht.

Risico's

- De dagelijkse werkzaamheden van ambtelijke diensten kunnen te veel aandacht van hen opeisen, waardoor de structurele maatregelen van dit beleidsterrein vertraging oplopen.

Arbeidsmarkt en scholing.

Analyse in SEI

De geregistreerde werkloosheid op Bonaire is relatief laag (7,8% in 2006). Aandachtspunten zijn de jeugdwerkloosheid (20,5% in 2006) en de lage participatiegraad (52,0% in 2006). De redenen om niet te participeren zijn verschillend en vergen ook een andere beleidsmatige oplossing:

- Er is een groep van 400 mensen met onderstand die zonder bemiddeling niet of zeer moeilijk terug naar de arbeidsmarkt geleid kan worden.
- Vrouwen met jonge kinderen en een lage opleiding vinden vanwege het ontbreken van kinderopvang in de avonden moeilijk hun weg naar werk, met name in toerisme.
- Het ontbreken van betrouwbaar openbaar vervoer zorgt ervoor dat het voor laaggeschoolde werknemers (en dus zonder eigen vervoer) moeilijk een baan buiten de eigen wijk kunnen vinden waardoor de kans bestaat dat zij geen werk hebben en geïsoleerd komen te staan.

Naast de lage participatiegraad bestaat ook nog een aantal andere problemen op de arbeidsmarkt.

- Slechts weinig hoogopgeleide Bonairianen keren na hun studie in het buitenland terug naar het eiland.
- Het beroepsonderwijs sluit onvoldoende aan op de wensen van de arbeidsmarkt. Drop-outs uit het beroepsonderwijs veroorzaken sociale onrust. Het verbeteren van de kwaliteit van het beroepsonderwijs maakt geen deel uit van het SEI; dit wordt aangepakt in het Onderwijsprogramma.
- Tot slot is het in het kader van het traject Financieel Beheer mogelijk dat de overheid in personeel inkrimpt. Indien hiervoor wordt gekozen dan is een goed vormgegeven outplacement-traject noodzakelijk. Het eventueel reorganiseren van de overheid valt buiten de scope van het SEI.

Beleidsdoelen in SEI

- Het verhogen van de participatiegraad van de Bonairiaanse bevolking.
- Het verhogen van de kwaliteit van de beroepsbevolking door het aantrekken van hoger opgeleide arbeidskrachten en het stimuleren van de terugkeer van Bonairianen die zich nu in het buitenland hebben gevestigd.

Beleidsmaatregelen in SEI

1. Meer prikkels voor de mensen met onderstand om naar werk te zoeken, zoals een sollicitatieplicht. Aanpassen van de onderstand is derde kwartaal 2007 gereed.
2. Het opstarten van een sociale werkplaats voor mensen zonder arbeidscontract die zonder bemiddeling geen aansluiting vinden met de arbeidsmarkt (ongeveer 400 mensen). De

sociale werkplaats is erop gericht zoveel mogelijk van deze mensen terug te geleiden naar de arbeidsmarkt. Activiteiten in de sociale werkplaats betreft het uitvoeren van onder andere een kringloopwinkel. Er is reeds een conceptplan voor het opstarten van een sociale werkplaats. Financiering uit het SEI is bestemd voor het opstarten van een dergelijke sociale werkplaats (gedurende een of twee jaar). Voorwaarde voor financiering is dat structurele financiering gegarandeerd wordt binnen de lopende begroting van Bonaire.

3. Het bouwen van een nieuwe locatie voor Vormingscentrum, zodat er een goede voorziening bestaat waarin mensen via scholing een tweede kans krijgen. Vanwege synergievoordelen zijn het vormingscentrum en de sociale werkplaats fysiek aan elkaar gekoppeld (zie tweede beleidsmaatregel).
4. Het uitbreiden van de capaciteit voor kinderopvang in de avond- en nachturen. Financiering uit het SEI is bestemd voor de opstartfase van deze opvang (een of twee jaar). Er is reeds een conceptplan voor het uitbreiden van de capaciteit van kinderopvang. Voorwaarde voor financiering uit het SEI is dat structurele financiering gegarandeerd wordt binnen de lopende begroting van Bonaire. Tevens dient de overheid met het bedrijfsleven afspraken te maken dat zij een deel van de kosten van kinderopvang voor hun rekening nemen. Bij voorkeur worden deze afspraken gemaakt in een nog op te stellen CAO (zie hieronder).
5. Het reorganiseren van de afdeling ArbeidsAangelegenheden in beleidsmatige en een uitvoerende directie (STE). STE is daarmee een equivalent van het Nederlandse CWI. STE registreert nieuwe werklozen en bemiddelt ze terug naar de arbeidsmarkt. De bedoeling is STE te verankeren in de wijken zodat het de doelgroep beter kan benaderen. Financiering uit het SEI is bestemd voor het reorganiseren en niet voor de financiering van personeel.
6. Het opstarten van een voorziening voor openbaar vervoer. In een openbare aanbesteding worden vergunningen (met duidelijke randvoorwaarden zoals bustijden en eisen aan chauffeurs) op een transparante en non-discriminatoire wijze toebedeeld aan private partijen. Financiering uit het SEI is bestemd voor het opstellen van een plan van aanpak en de uitgifte van vergunningen door middel van een aanbesteding.
7. Het opstellen van een Sectorale ArbeidsOvereenkomst (SAO) in de horeca- en bouwsector (eerste SAO voor Bonaire). Deze SAO zorgt voor eerlijke concurrentie tussen bedrijven en beschermt werknemers. In de SAO dient ook aandacht te worden besteed aan kinderopvang en pensioenvoorziening, Het opstellen van een SAO is in principe een taak van werknemers en werkgevers. Vanwege de organisatiegraad die voor verbetering vatbaar is, verdient het de voorkeur om voor het opstellen van een SAO expertise van buiten in te schakelen. Hierbij kan gedacht worden aan werkgevers- en werknemers organisaties van bijvoorbeeld Aruba of Nederland. Mocht het opstellen van een SAO met behulp van deze deskundigen niet of onvoldoende van de grond komen, dan is een mogelijkheid dat de dienst DeZa een

onafhankelijke procesmanager subsidieert om de totstandkoming van een SAO te bewerkstelligen.

8. Het opzetten van een campagne gericht op de terugkeer van Bonairianen naar het eiland. Voor het stimuleren van terugkeer van Bonairianen naar Bonaire is reeds een plan door het Bestuurscollege vastgesteld.
9. Het aanpassen van immigratiebeleid zodat het makkelijker wordt voor hoger opgeleiden om naar Bonaire te komen om zich te vestigen en te werken.
10. Het opstarten van een vacaturebank zodat de vraag naar werk en het aanbod van personeel elkaar gemakkelijker kunnen vinden. De vacaturebank, die beschikbaar komt op het Internet en de Kabelkrant, moet na een opstartperiode kostendekkend draaien door middel van bijdragen vanuit het bedrijfsleven. De vacaturebank wordt uitgevoerd door het nog in te stellen STE (zie vijfde beleidsmaatregel).
11. Het bouwen van sociale woningen voor mensen die nu zonder of in zeer kleine woning wonen.

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Prikkel inbouwen in onderstand

Totale kosten: 0 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Beschrijving huidige situatie onderstand	Een uitgebreide beschrijving van de huidige werkwijze van de onderstand is van belang. Welke wetten zijn van toepassing? (of concept wetten worden gebruikt?) Hoe is het proces ingericht? Welke ambtelijke diensten zijn verantwoordelijk? Welke organisaties zijn daarnaast betrokken? Ook is de kwantitatieve informatie van belang, zoals de aantallen personen die een onderstandsuitkering ontvangen. Hierbij zou vooraf moeten worden bekeken in hoeverre gebruik kan worden gemaakt van de inventarisatie die uitgevoerd is door het Nederlandse ministerie van SZW. Deskundigen van SZW dienen bij dit traject nauw geconsulteerd en betrokken te worden.	Overzicht huidige werking onderstand	4e kwartaal 2008	0	DEZA/S ASO	AKIB, HJZ, NL ministerie SZW
Vergelijken met minimumloon	Een beschrijving van het huidig minimumloon en de aantallen personen die minimumloon of net daarboven ontvangen. Indien inzicht in aantallen verschuivingen tussen onderstand en werkenden (die minimumloon ontvangen) mogelijk is, dan is dit nuttig. Ook hier moet gekeken worden in hoeverre dit reeds in het onderzoek van SZW duidelijk is geworden.	Inzicht in relatie minimumloon en onderstand	1e kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	AKIB, HJZ, NL ministerie SZW
Opstellen voorstel inbouwen prikkels in de onderstand	Er zal een compleet voorstel (incl. concept wetsvoorstel) voor de hervorming van de onderstand worden opgesteld. Dit zal in een gezamenlijke exercitie worden van het Eilandgebied en het NLse ministerie van SZW en zal als basis het onderzoek en plan van aanpak van SZW hebben. Er zal op dit punt moeten worden bezien in hoeverre NL wetgeving van toepassing kan worden verklaard.	Concept wetsvoorstel en flankerende maatregelen	2e kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	AKIB, HJZ, NL ministerie SZW
Doorvoeren wetsvoorstel	Het wetsvoorstel en eventuele flankerende maatregelen via de gebruikelijke route uiteindelijk laten vaststellen in de eilandsraad.	Minimalisering bestand onderstand rekkers	4e kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	AKIB, HJZ, NL ministerie SZW

Beleidsmaatregel 2: Het opstarten van een sociale werkplaats

Totale kosten: 3.000.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Beschrijven doelgroep en in kaart brengen huidige faciliteiten	Wat is de doelgroep? (eindstation voor personen die niet in een normaal werkproces kunnen meedoen?) Welke faciliteiten zijn reeds aanwezig voor deze groep?	Inzicht in de doelgroep en bestaande faciliteiten	1 ^o kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	Afdeling Onderwijs, FORMA, Mangazina di Rei, NL ministerie SZW
Identificatie-studie uitvoeren	Bij deze studie wordt inzichtelijk welke potentiële mogelijkheden en onmogelijkheden er zijn.	Inzicht in de haalbaarheid	1 ^o kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	Afdeling Onderwijs, FORMA, Mangazina di Rei, NL ministerie SZW
Updaten voorstel DEZA uit 2005	Er is een bestaand voorstel van DEZA. Deze zou geactualiseerd kunnen worden. Het zou inzicht moeten geven op welke punten de sociale werkplaats met het oog op de doelgroep een belangrijke rol kan spelen. Ook zou het duidelijk moeten maken hoe de sociale werkplaats wordt opgezet.	Geactualiseerd voorstel	2 ^o kwartaal 2009	0	DEZA/S ASO	Afdeling Onderwijs, FORMA, Mangazina di Rei, NL ministerie SZW
Opstarten sociale werkplaats	Het voorstel wordt uitgevoerd. De doelgroep wordt geïnformeerd over de mogelijkheden.	Langdurige werklozen weer aan het werk	1 ^o kwartaal 2010	3.000.000	DEZA/S ASO	Afdeling Onderwijs, FORMA, Mangazina di Rei, NL ministerie SZW

Beleidsmaatregel 3: Nieuw vormingscentrum

Totale kosten: 2.000.000 ANG nog beschikbaar, 1.000.000 ANG reeds besteed (was voorgefinancierd)

Afhankelijk van de uitvoering van het lopende project, zal dit in de toekomst nader worden gezien.

Beleidsmaatregel 4: Uitbreiden capaciteit kinderopvang

Totale kosten: 1.000.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Bepalen van doel en doelgroep extra capaciteit kinderopvang	Het gaat in het SEI om extra capaciteit in de avonden en nachturen (onderdeel van 'flexibele' kinderopvang). De huidige concept eilandsverordening kwaliteitseisen kindercentra kan bij bepalen doel en doelgroep betrokken worden.	Doel en doelgroep formulering	3e kwartaal 2008	0	SASO/D EZA	SEBIKI, FORMA, Maria Dal, FESBO, NL ministerie van Jeugd en gezin en ministerie SZW
Onderzoek flexibele kinderopvang en noodzaak extra capaciteit kindplaatsen	De doelstellingen, beoogde resultaten en dergelijke worden beschreven. In het verlengde zal ook onderzocht worden op welke wijze de financiering van de kinderopvang in het algemeen (ouders, overheid en werkgevers) kan plaatsvinden.	Inzicht in flexibele kinderopvang en noodzaak extra capaciteit	3 ^o kwartaal 2009	100.000	SASO/D EZA	SEBIKI, FORMA, Maria Dal, FESBO, NL ministerie van Jeugd en Gezin en ministerie SZW
Beschrijven aanpak en benodigde middelen	Het gaat om zowel financiële, personele als materiele middelen. Bij de financiële middelen wordt nadrukkelijk een beroep gedaan op het bedrijfsleven.	Inzicht in aanpak en benodigde middelen.	1 ^o kwartaal 2009	0	SASO/D EZA	SEBIKI, FORMA, Maria Dal, FESBO, NL ministerie van Jeugd en Gezin en ministerie SZW
Overleg met werkgevers over bijdrage kinderopvang	In dit stadium moeten er afspraken met werkgevers worden gemaakt welk percentage van de financiering zij bijdragen. Deze afspraken kunnen in het overleg van de SAO worden betrokken (zie maatregel 7)	Afspraken met werkgevers	2 ^o kwartaal 2009	0	SASO/D EZA	SEBIKI, FORMA, Maria Dal, FESBO, NL ministerie van Jeugd en Gezin en ministerie SZW

Starten met extra capaciteit	Op grond van onderzoeksresultaten aanpak uitvoeren. De infrastructuur kinderopvang uitbreiden c.q. aanpassen om flexibele opvang in avond-/nachten en in vakanties te kunnen bieden. Met name aan langdurige werklozen en ouders zonder startkwalificatie op de arbeidsmarkt.,	Landurige werklozen en ouders zonder startkwalificatie aan het werk	3 ^e kwartaal 2009	900.000	SASO/D EZA	SEBIKI, FORMA, Maria Dal, FESBO, NL ministerie van Jeugd en Gezin en ministerie SZW
------------------------------	--	---	------------------------------	---------	------------	---

Beleidsmaatregel 5: Reorganisatie Dienst ArbeidsAangelegenheden

Totale kosten: 250.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Beschrijving huidige organisatie Dienst Arbeidsaangelegenheden	Allereerst is het verkrijgen van een zo uitgebreid en volledig overzicht van de huidige organisatie en van de taken die het Rijksuitvoeringskantoor zal overnemen van belang.	Inzicht in organogram, taken, verantwoordelijkheden en FTE van dienst Arbeidsaangelegenheden	2 ^e kwartaal 2009	0	DEZA/SASO	Dienst arbeidsaangelegenheden, FESBO, NL ministerie BZK
Bijeenkomsten personeel en stakeholders	Diverse bijeenkomsten met stakeholders en personeel kunnen mogelijke verbeteringen in kaart brengen. Een en ander moet leiden tot een voorstel voor de reorganisatie. Hierbij moet rekening worden gehouden met taken die Rijksuitvoeringskantoor zal overnemen	Voorstel reorganisatie	3e kwartaal 2009	0	DEZA/SASO	Dienst arbeidsaangelegenheden, FESBO, NL ministerie BZK
Inlichten betrokkenen over reorganisatie	Voordat de reorganisatie uitgevoerd gaat worden, dienen alle personeelsleden en alle overige betrokkenen volledig geïnformeerd te worden over de wijze waarop de reorganisatie wordt uitgevoerd.	Personeel en stakeholders volledig op de hoogte	4 ^e kwartaal 2009	0	DEZA/SASO	Dienst arbeidsaangelegenheden, FESBO, NL ministerie BZK
Uitvoeren reorganisatie	De diverse stappen in het reorganisatie-proces worden doorlopen.	Effectief management van de arbeidsmarkt	1e kwartaal 2010	250.000	DEZA/SASO	Dienst arbeidsaangelegenheden, FESBO, NL ministerie BZK

Beleidsmaatregel 6: Opstart voorzieningen Openbaar Vervoer

Totale kosten: 550.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Plan van aanpak opstart voorzieningen OV i.r.t. vergunningverlening opstellen	Deze maatregel tracht met het verbeteren van de vergunningverlening het voorzieningenniveau van het Openbaar Vervoer te verbeteren. Hierover wordt een plan van aanpak opgesteld.	Plan van aanpak	3 ^e kwartaal 2008	100.000	DEZA/DROB	COV, NL ministerie V&W
Huidige vergunningstructuur in kaart brengen	Wat is op dit moment de werkwijze? Welke wet- en regelgeving ligt daaraan ten grondslag.	Huidige situatie inzichtelijk	3e kwartaal 2008	0	DEZA/DROB	COV, NL ministerie V&W
Randvoorwaarden voor verkrijgen vergunning actualiseren	De randvoorwaarden moeten voor alle partijen helder zijn. Het betreft eisen aan chauffeurs, eisen m.b.t. de dienstregeling, eisen m.b.t. kwaliteit materiaal, eisen m.b.t. toegankelijkheid materiaal, etc. etc. Deze randvoorwaarden moeten uitdagend en haalbaar voor de vergunning-aanvragers zijn.	Randvoorwaarden inzichtelijk	4 ^e kwartaal 2008	0	DEZA/DROB	COV, NL ministerie V&W
Wet- en regelgeving aanpassen	De nieuwe randvoorwaarden zullen in de wet- en regelgeving aangepast moeten worden. Daarnaast kan de wijze van vergunningverlening worden aangescherpt. Ook moet duidelijk worden hoe met de reeds uitgegeven vergunningen wordt omgegaan.	Aangepaste wet- en regelgeving	1 ^e kwartaal 2009	0	DEZA/DROB	COV, NL ministerie V&W
Uitgifte van vergunningen	De aangepaste wet- en regelgeving voor vergunningverlening OV wordt gebruikt om met de hernieuwde vergunningverlening het voorzieningenniveau te optimaliseren.	Optimalisatie OV-voorziening	3 ^e kwartaal 2009	450.000	DEZA/DROB	COV

Beleidsmaatregel 7: Opstellen van SAO voor horeca- en bouwsector

Totale kosten: 200.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Startbijeenkomst betrokkenen	Met de verschillende stakeholders de doelen van een Sectorale ArbeidsOvereenkomst bekrachtigen en procesafspraken maken.	Memorandum of Understanding	2e kwartaal 2009	0	DEZA	Sociale partners, NL Stichting van de Arbeid
Expertise inschakelen voor begeleiding proces	Bepalen wat voor soort expertise nodig is.	Terms of reference	4 ^e kwartaal 2009	0	DEZA	Sociale partners, NL Stichting van de Arbeid
Workshops om te komen tot gedeelde visie en uiteindelijk overeenkomst	In de SAO voor de horeca- en bouwsector wordt tevens aandacht besteed aan kinderopvang en pensioenvoorziening.	Afsluiten Sectorale ArbeidsOvereenkomst	2e kwartaal 2010	200.000	DEZA	Sociale partners, NL Stichting van de Arbeid

Beleidsmaatregel 8: Opzetten van campagne terugkeer Bonairianen

Totale kosten: 150.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Gebruik plan BC voor uitvoeren deze maatregel	Check of het plan van het BC up to date is. Pas indien nodig nog belangrijke activiteiten of te bereiken doelstellingen aan. Kennis op dit terrein zit bij de stichting Intent die op Curacao actief is. Het plan van aanpak moet duidelijk maken wat aantrekkelijk is voor de terugkerende Bonairianen, welke communicatie-kanalen worden ingezet, welk promotiemateriaal wordt gebruikt, etc. etc.	(evt. geupdate) plan voor de campagne	2 ^e kwartaal 2009	0	DEZA	Onderwijs, V&P
Starten campagne	Met de campagne zal de terugkeer van Bonairianen worden gestimuleerd.	Behoud identiteit/werken aan duurzaamheid	4 ^e kwartaal 2009	150.000	DEZA	Onderwijs, V&P

Beleidsmaatregel 9: Aanpassen immigratiebeleid gericht op hoger opgeleiden

Totale kosten: 100.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Problemen van huidige immigratiebeleid specificeren	Met het oog op de doelstelling van deze maatregel duidelijk maken welke aspecten uit de huidige regelgeving voor problemen zorgen. De doelstelling is de kwalitatieve ontwikkeling van Bonairianen.	Probleemartikelen huidige beleid in kaart	3 ^e kwartaal 2008	50.000	DEZA/HJZ	NL Ministerie van Justitie, NL Ministerie van SZW
Gewenste aanpassingen uitwerken	Bij het uitwerken van de gewenste aanpassingen met het oog op de doelstelling, is het van belang om eventuele negatieve effecten van de aanpassing in beeld te brengen. Het NL Ministerie van Justitie kan worden gevraagd om expertise.	Concept aangepast immigratie beleid	4 ^e kwartaal 2008	50.000	DEZA/HJZ	NL Ministerie van Justitie, NL Ministerie van SZW
Aangepast immigratiebeleid vaststellen	De daadwerkelijke vaststelling zou op termijn moeten leiden tot een kwalitatieve ontwikkeling bij hoog opgeleide Bonairianen. Het NL Ministerie van Justitie kan worden gevraagd om expertise.	Vastgesteld aangepast immigratie beleid	1 ^e kwartaal 2009	0	DEZA/HJZ	NL Ministerie van Justitie, NL Ministerie van SZW

Beleidsmaatregel 10: Opstarten vacaturebank

Totale kosten: 250.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Plan van aanpak vacaturebank opstellen	Om tot een goed functionerende vacaturebank te komen stellen de actor en stakeholders gezamenlijk een plan van aanpak op.	Plan van aanpak vacaturebank	3e kwartaal 2008	0	DEZA	SASO, NL Ministerie van SZW
Acquisitie participerende bedrijven	Op basis van het plan van aanpak bepalen welke financiering (op termijn) benodigd is van participerende bedrijven. Verschillende mogelijkheden van participatie aanbieden en onderhandelen met mogelijke private participanten.	Private Participanten vacaturebank	4e kwartaal 2008	0	DEZA	KvK, Bonhata
Starten via internet en kabelkrant	Bij de start zorgen voor uitgebreid (bijna uitputtend) vacature aanbod en voor brede campagne voor bekendheid bij werkzoekenden op Bonaire	Optimale allocatie en transparantie vacatures via vacaturebank	1 ^e kwartaal 2009	250.000	DEZA	V&P

Beleidsmaatregel 11: Woningbouw

Totale kosten: 1.500.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Bepalen aantal, soort en locatie woningen	Een verlichting van de druk op de woningmarkt is van belang. Om een vermindering van de wachtlijsten te bewerkstelligen worden extra woningen gebouwd. Het aantal, het soort woning en de locatie moet worden bepaald.	Inzicht te bouwen woningen	3e kwartaal 2008	0	DROB/SASO	FCB, Domeinbeheer, NL woningcorporaties en NL Ministerie van WWI
Opstellen bouwplannen en financiële plaatje	De benodigde bouwplannen zijn nodig om de bouwvergunningen aan te vragen.	Bouwplannen en financieel plaatje	1 ^e kwartaal 2009	0	DROB	SASO, FCB, Domeinbeheer, NL woningcorporaties en NL Ministerie van WWI
Opstellen objectieve criteria voor toewijzing.	Er zal vastgesteld moeten worden wat de inkomensgrens is voor personen die voor de woningen in aanmerking komen en wat onder een 'zeer kleine woning' wordt verstaan.	Objectieve criteria voor toewijzing	3 ^e kwartaal 2009	0	SASO	DROB, FCB, Domeinbeheer, NL woningcorporaties en NL Ministerie van WWI
Starten bouw woningen	Met het inzicht in de te bouwen woningen en de bouwplannen, kunnen de plannen worden uitgevoerd. (Vanuit het sociale infrastructuur programma van het EOF kan in bijbehorende infrastructurele voorzieningen zoals verharde wegen worden voorzien)	x-aantal sociale woningen, toe te wijzen aan burgers o.b.v. objectieve criteria	4 ^e kwartaal 2009	1.500.000	DROB/SASO	FCB, Domeinbeheer, NL woningcorporaties en NL Ministerie van WWI

Maatregelen of activiteiten reeds voorzien in andere initiatieven

Initiatief	Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Quick Wins	Reparatie huizen van kansarmen	Bereiken van een leefbare woonomgeving door reparatie huizen kansarmen en verbeteren van wijken door meer verlichting en het bouwen van recreatiecentra.	50 woonhuizen gerepareerd	Maart 2007	400.000	DROB	Bewoners van de huizen

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

Er is een link tussen dit beleidsterrein en het beleidsterrein Reactiveren van Wijken op het gebied van woningbouw. Er is tevens een link met het samenwerkingsprogramma Onderwijs & Jongeren op het gebied van o.a. de sociale werkplaats.

Risico's

- Binnen dit beleidsterrein zijn diverse maatregelen met elkaar verbonden. De uitvoering van deze maatregelen moet goed op elkaar worden afgestemd. Hiermee wordt het risico geminimaliseerd dat op het gebied van Arbeidsmarkt en Scholing een onwerkbaar geheel ontstaat.

Toerisme.

Analyse in SEI

Momenteel blijft het aantal toeristen op Bonaire stabiel rond de 60-65.000. Een toename van het aantal toeristen is nodig om werkgelegenheid te creëren. Om de groei mogelijk te maken zijn hotelkamers en vliegcapaciteit nodig. Momenteel lijkt de groei aan hotelkamers sneller te gaan dan de groei van vliegcapaciteit. Het Bonairiaanse bedrijfsleven heeft de overheid verzocht te bemiddelen bij het realiseren van extra vliegcapaciteit naar Bonaire. Het Tourism Corporation Bonaire (TCB) kan met gerichte marketingactiviteiten meer toeristen naar Bonaire trekken. Hiervoor is 'branding' van Bonaire als vakantiebestemming noodzakelijk. De 'branding'-strategie wordt momenteel afgerond. De middelen ontbreken echter om deze strategie te implementeren.

Beleidsdoelen in SEI

- Een duurzame groei in verblijfstoeristen (zie ook relatie met het nog op te stellen ontwikkelingsplan, paragraaf over ruimtelijke ordening).

Beleidsmaatregelen in SEI

1. Financieren van een marketingcampagne door het TCB, mede gericht op het 'branden' van het eiland Bonaire (zie als voorbeeld branding door Aruba en Sint Maarten). Deze marketingcampagne vindt aansluiting bij het nog op te stellen ontwikkelingsplan voor Bonaire.
2. Het vergroten van het imago van Bonaire als een ecologisch verantwoorde vakantiebestemming door het verrichten van een investering die het duurzame karakter benadrukt, bijvoorbeeld alle overheidsgebouwen en/of straatverlichting toerusten met zonnepanelen. Deze investering vindt bij voorkeur samen met het bedrijfsleven plaats. De investering past in de filosofie van het nog op te stellen ontwikkelingsplan voor Bonaire.

Activiteiten SEI Implementatieplan

Beleidsmaatregel 1: Implementatie campagne gericht op branding Bonaire

Totale kosten: 500.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Verifiëren branding strategie	De opgestelde branding strategie moet in overeenstemming zijn met het ontwikkelingsplan Bonaire 2008-2012. Om de groei van toeristen voor Bonaire binnen de markten van de USA en Europa verder te ontwikkelen dient Bonaire zich nadrukkelijk te positioneren binnen deze twee markten.	Go / No-go - beslissing	3 ^e kwartaal 2008	0	TCB	DEZA/Bonhata

Selecteren marketing-activiteiten	Op basis van de branding strategie worden de meest effectieve en efficiënte marketing-activiteiten geselecteerd, zodat meer stay-over toeristen (middels extra vliegcapaciteit) naar het eiland worden getrokken.	Marketing-campagne	1 ^e kwartaal 2009	500.000	TCB	DEZA/Bonhata
-----------------------------------	---	--------------------	------------------------------	---------	-----	--------------

Beleidsmaatregel 2: Investeren in duurzaam karakter van Bonaire

Totale kosten: 1.500.000 ANG

Activiteit	Omschrijving activiteit	Resultaat	Planning	Kosten (ANG)	Actor	Stakeholders
Potentiele private partners identificeren	Bij het bedrijfsleven nagaan welke organisaties mee willen investeren in het duurzaam karakter van Bonaire	Short-list potentiële private partners	3e kwartaal 2008	0	DEZA	Stinapa, TCB, Bonhata
Mogelijke opties voor duurzame investering identificeren	Naast het inwinnen van informatie bij landen die reeds vergevorderd zijn op het gebied van duurzaamheid, kan wellicht ook de plaatselijke bevolking gevraagd worden om met ideeën te komen.	Short-list kansrijke ideeën	4 ^e kwartaal 2008	0	DEZA	Stinapa, TCB, Bonhata
Keuze voor duurzame investering	Uit de short-list van kansrijke ideeën zal in overeenstemming met de beoogde private partner een keuze worden gemaakt voor de duurzame investering. Er zal gezorgd worden voor publicitaire aandacht. Daarnaast zal gezorgd worden voor aandacht voor het duurzame karakter van Bonaire in toeristengidsen en ander promotie-materiaal.	Zichtbare verbetering duurzame karakter Bonaire	2 ^e kwartaal 2009	1.500.000	DEZA	Stinapa, TCB, Bonhata

Maatregelen of activiteiten reeds voorzien in andere initiatieven

Niet van toepassing.

Koppelingen met andere beleidsterreinen of samenwerkingsthema's

Er is een link met het beleidsterrein Ontwikkelingsvisie & Ruimtelijke Ordening, omdat de groei van toerisme binnen de daar gestelde kaders zal plaatsvinden.

Risico's

- Het is van belang dat bij de branding van Bonaire wordt benadrukt op welke aspecten (natuur, duikmogelijkheden, rust, etc.) Bonaire uitblinkt, zodat het risico van te weinig onderscheid ten opzichte van andere toeristenbestemmingen in het Caribisch gebied wordt geminimaliseerd.

Overzicht van de maatregelen.

Het SEI is bedoeld om de sociaaleconomische fundering van Bonaire te verstevigen, met oog op de nieuwe staatkundige structuur. De beleidsterreinen die in het SEI zijn geïdentificeerd, genieten allen hoge prioriteit. Dit gegeven, in combinatie met de looptijd van het SEI (tot en met 2010), de maatschappelijke druk en de korte transitieperiode enerzijds en anderzijds de beperkte beschikbaarheid aan human capital, maken een gefaseerde implementatie noodzakelijk.

De gefaseerde implementatie zoals hieronder schematisch weergegeven, houdt het geheel overzichtelijk en dus beheersbaar. De keuze voor deze werkwijze dwingt een ieder, zicht te houden op het resultaat.

Hieronder volgt een kort overzicht met maatregelen. Per maatregel is aangeven wanneer deze gereed dient te zijn en een *indicatief* beeld van de omvang van financiering vanuit het SEI. In de toelichting in hoofdstuk is aangegeven welke voorwaarden aan financiering vanuit het SEI verbonden zijn (deze voorwaarden worden ook door USONA toegepast). De cursief en vetgedrukte maatregelen hebben de hoogste prioriteit en het uitvoeren van deze maatregelen dient dan ook snel ter hand te worden genomen.

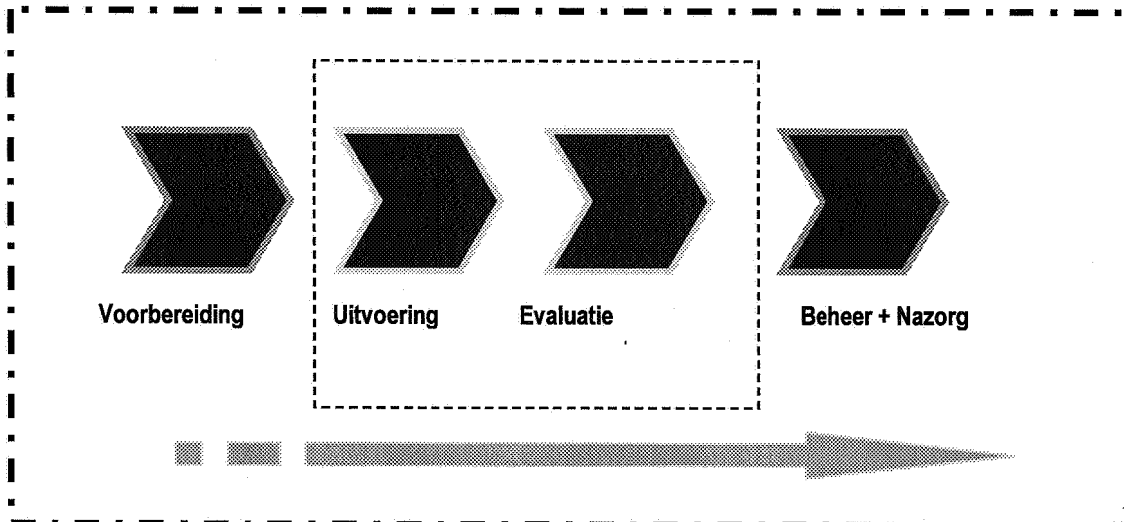
Beleidsterrein	Beleidsmaatregelen	Gerealiseerd	Indicatieve omvang financiering SEI
1 – Ontwikkelingsvisie en ruimtelijke ordening	1- Opstellen van ontwikkelingsplan	Derde kwartaal 2008	250.000
	2 –Opstellen van een ruimtelijk ontwikkelingsplan (+ bestemmingsplan)	Vierde kwartaal 2008	750.000
	3 –Opstellen van strategische MER	Vierde kwartaal 2008	
2 – Reactiveren wijken	1 – Opstarten en evalueren van een pilotproject in wijk	Vierde kwartaal 2008	200.000
	2 – Uitrollen van wijkaanpak (bij positieve evaluatie)	Tweede kwartaal 2009	800.000
3 – Infrastructuur	1 – Aanleg parkeerplaats, wandel- en fietspaden, straatverlichting en vernieuwing wegen in Kralendijk	Vierde kwartaal 2009	4.800.000
	2 – Haalbaarheidsstudie verplaatsen haven en zware bedrijvigheid	Tweede kwartaal 2008	100.000
	3 – Haalbaarheidsstudie bouw nieuw overheidskantoor	Tweede kwartaal 2008	50.000
	4 - Opstart van Sociaal Economische Natuur Raad (ter vervanging van huidige Antilliaanse SER)	Eerste kwartaal 2008	50.000

Beleidsterrein	Beleidsmaatregelen	Gerealiseerd	Indicatieve omvang financiering SEI
4 – Regulering en investeringsklimaat	1 - Doorlichten regelingen op onderlinge consistentie en noodzaak bescherming lokale beroepsbevolking en bedrijfsleven	Tweede kwartaal 2008	400.000
	2 – Plan van aanpak voor het instellen van een onafhankelijke Regulatory Board	Tweede kwartaal 2008	100.000
5 – Arbeidsmarkt en scholing	1 - Prikfels inbouwen in Onderstand	Derde kwartaal 2007	0
	2 - Het opstarten van een sociale werkplaats	Eerste kwartaal 2008	3.000.000
	3 – Nieuw vormingscentrum	Eerste kwartaal 2008	3.000.000
	4 - Uitbreiden capaciteit kinderopvang	Eerste kwartaal 2008	1.000.000
	5 - Reorganisatie Dienst ArbeidsAangelegenheden (STE)	Derde kwartaal 2007	250.000
	6 - Opstart voorzieningen openbaar vervoer	Vierde kwartaal 2008	550.000
	7 - Opstellen van SAO voor horeca- en bouwsector	Tweede kwartaal 2008	200.000
	8 - Opzetten van campagne terugkeer Bonairianen	Derde kwartaal 2007	150.000
	9 - Aanpassen immigratiebeleid gericht op hoger opgeleiden	Vierde kwartaal 2008	100.000
	10 – Opstarten vacaturebank	Tweede kwartaal 2007	250.000
	11 – Woningbouw	Vierde kwartaal 2008	1.500.000
6 – Toerisme	1 – Implementatie campagne gericht op branding Bonaire	Eerste kwartaal 2008	500.000
	2 - Investeren in duurzaam karakter van Bonaire	Vierde kwartaal 2008	1.500.000
TOTAAL			19.500.000

Uitvoering van het SEI.

Om dit plan zo optimaal mogelijk te kunnen uitvoeren, dient er per fase en per project de volgende stappen te worden genomen.

Proces in beeld

Voortgangsoverleg

Om de voortgang van de uitvoering van het SEI te bewaken zal eens in de 2 weken een zogenaamd coördinatie-overleg plaatsvinden, waarbij alle in dit implementatieplan opgenomen trekkers aanwezig zijn.

Voortgangsrapportages

DEZA verzorgt eens per half jaar een (voortgangs) rapportage over het SEI-programma. Deze voortgangsrapportages wordt via het bestuurscollege aan Nederland. Bij het afronden van het project, verzorgt DEZA een eindverslag dat aan USONA wordt voorgelegd.

Beheer en nazorg

Conform vigente afspraken, dient de uitrol van alle SEI projecten in de bestaande en/of toekomstige ambtelijke organisatie worden geborgen. Binnen deze ambtelijke organisatie zal er vanaf de start aangegeven worden welke dienst of afdeling zal worden belast met het beheer en onderhoud van de uitrol van een project. De beheer- en onderhoudsorganisatie wordt als stakeholder bij de uitvoering van het project betrokken.

Inherent aan deze bepaling is tevens dat mogelijke operationele kosten voortvloeiende uit een of meerdere van deze projecten door de begroting van het eilandgebied Bonaire geabsorbeerd dienen te worden.